

Tuula Manner
LKT, dosentti, oyl
Varha, Tyks, Totek
tuula.manner@varha.fi

Pia Puolakka
LT, erikoislääkäri, ayl
Pirha, Tays, Anestesiatoiminta
pia.puolakka@pirha.fi

Lääkärinä maailmalla

Operatiivisten päivien vuoden 2022 ohjelma oli kohdennettu arjen ja kriisinajan varautumisen ympärille, joten myös kehitysyhteistyöjakson koulutustilaisuus 25.11. keräsi ison joukon kiinnostuneita kuulijoita – yli 60 henkeä kävi kuulemassa vaikuttavia ja koskettavia esityksiä aiheesta ”Lääkärinä maailmalla”.

Uuden lastensairaalan anestesiaerikoislääkäri Kariantti Kallio on toiminut Lääkärit ilman rajoja -avustusjärjestössä (Medecins Sans Frontieres = MSF) vuodesta 2017 alkaen, ja ehtinyt osallistua anestesiaerikoislääkärin roolissa moneen avustusoperaatioon. Yleisesti avustuskohdeissa tehdään traumatologian, obstetriikan ja muita päivystyskirurgian toimenpiteitä. Huonot toimintatilat sekä hygieniaan liittyvät haasteet kuten moskiitot, pöly ja hiekka, ovat tunnusomaisia kaikissa katastrofikohteissa.

Syksyllä 2022 Kariantti Kallio osallistui MSF:n avustusoperaatioon Ukrainassa, jossa hänen tehtävänsä painottui ensisijaisesti arviointi- ja konsulttitehtäviin sisältäen tarvikelogistiikan hallintoa, materiaalsen tuen jakoa, varautumisasteen arviointia ja suuronnettomuuskoulutusta.

Tärkeä osa järjestön työtä on informoida hädästä ja kärsimyksestä.

Maantieteellisesti retki ulottui Lvivistä Zhytomyrin kautta Dniproon ja Donetskiin. Donetskissa sotatilanne oli raskain: väestöstä 2/3 oli paennut, ja ilmahyökkäykset sekä pommi-iskut olivat toistuvia. Paikallista lääkintähenkilöstöä oli kuitenkin jäänyt noin 600 henkeä ja lisäapuna toimi yli 130 kansainvälistä avustustyöntekijää. MSF-järjestö yhdessä paikallisen terveydenhuoltoviraston sekä rautatielaitoksen kanssa kokosivat muun muassa kaksi kokonaista junaa lääkintäkäyttöön. Junilla, joissa oli varusteltuna myös teho-osasto, päästiin evakuoimaan kriittisesti sairaimmat haavoittuneet pois etulinjasta. Sotatilan lieveilmiönä tarvikeketoimitukset kaikkialla

kriisiytyivät ja lähes vuoden kestäneen sotatilan-teen vaikutukset perusterveydenhuollon palveluihin näkyivät ensimmäiseksi vanhusten, lasten ja vammaisten terveydenhuollossa. Sodan pitkeytyessä uhkakuviksi muodostuvat koulutuksen

>>

Henkilöstöpäällikkö Hanna Kyrklund Lääkärit ilman rajoja -järjestöstä. Kuva Pia Puolakka, 2022.

Kuulijoita oli runsaasti paikalla. Kuva Pia Puolakka, 2022.

asteittainen alas ajautuminen, turvallisuuden tunteen häviäminen ja yleinen näköalattomuus. Syyttömien ihmisten hädän, turvattomuuden ja ahdingon näkeminen turhauttaa ja oma osuus avustustyöntekijänä tuntuu riittämättömältä. Päälimmäisiksi Kariantin mieleen Ukrainasta olivat kuitenkin jääneet loistavat tiimit, joissa myös avustushenkilökunnan jaksamisesta kannettiin huolta.

Taysissa ortopediaan erikoistuvan lääkäri Erkka Karjalaisen esitys sisälsi vaikuttavan kokoelman valokuvia traumatologin työstä Etelä-Afrikassa vuonna 2022. Etelä-Afrikka lienee yksi maailman väkivaltaisimmista paikoista, mikä juontaa juurensa apartheid-politiikan jäänteistä yhdistettynä erityisesti mustan väestön köyhyyteen. Koronapandemia on kasvattanut köyhyyskuilua entisestään. Tapot, ryöstöt, raiskaukset ynnä muut ovat yleisiä ja kuormittavat jo muutenkin vaikeuksissa kamppailevaa terveydenhuoltoa.

Henkilöstöpäällikkö Hanna Kyrklund esitteli Lääkärit ilman rajoja -järjestöä. MSF on kansain-

väläinen sairaanhoitoon erikoistunut humanitaarinen järjestö, joka on taloudellisesti riippumaton, puolueeton ja neutraali. MSF perustettiin 13 lääkärin ja toimittajan toimesta vuonna 1971 Pariisissa. Vuodesta 2018 alkaen järjestöllä on ollut toimisto myös Suomessa. Järjestön varoista yli 90 % tulee yksityisiltä, riippumattomilta lahjoittajilta. MSF toimittaa apua aseellisten konfliktien, epidemioiden ja luonnonkatastrofien uhreille. Tärkeä osa järjestön työtä on tiedottaa kohdatusta hädästä ja kärsimyksestä. Vuonna 1999 järjestölle myönnettiin Nobelin rauhanpalkinto humanitaarisesta työstään. MSF toimii vuosittain 70–80 kohteessa ja sen joukoissa toimii lähes 57 000 työntekijää. Järjestöllä on joustava rekrytointiprosessi, josta löytyy yksityiskohtaisempaa tietoa nettisivuilla.

Taysin anestesiaeerikoislääkäri Eija Juntila kertoi Suomen Punaisen Ristin IMPACT-koulutuksesta, joka on katastrofiavun avustustyöntekijöille suunnattu perehdytysjakso. Haku SPR:n avustustyöntekijäreserviin järjestetään

Junilla päästiin evakuoimaan haavoittuneet pois etulinjasta.

kerran vuodessa. Koulutukset ovat moniammatillisia kursseja ja niitä seuraavat ammattikohdittaiset kurssit ja lopulta pääsy reservin jäseneksi. Katastrofitilanteessa reservin jäsenistä kootaan tehtäväkohtaisesti sopiva joukko kerrallaan noin 4–8 viikon komennukselle.

Kokonaisuutena koulutussessio oli hyvin avartava. Vilkkaassa keskustelussa esille nousi muun muassa kysymys psykologisesta tuesta kriisialueille lähteville ja erityisesti sieltä palaa-ville. Molemmista järjestöistä kerrottiin psykolo-

gisen tuen kuuluvan ”rutiiniprotokollaan”, johon kuuluivat myös asianmukaiset terveystarkastukset.

Lämpimät kiitokset luennoitsijoille innostavista esityksistä. Me kaikki emme voi lähteä kriisialueille avustustyöhön, mutta tukemme voimme aina lähettää. SAY:n kehitysyhteistyö-jaos tarjoaa myös foorumin aiheesta kiinnostuneille kollegoille. Vapamuotoiset hakemukset voi osoittaa yhdistyksen sihteerille tai puheenjohtajalle. ■

Erikoistuva lääkäri Erkki Karjalainen.
Kuva Pia Puolakka, 2022.

Erikoislääkäri Eija Junntila. Kuva Pia Puolakka, 2022.

Erikoislääkäri Kariantti Kallio. Kuva Pia Puolakka, 2022.